

РЕЦЕНЗИЯ

За преподавателската и научноизследователската дейност
на доц. д-р СВЕТЛОЗАР КИРИЛОВ ИВАНОВ

единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – Мултикултурализъм и медии на СУ „Св. Климент Охридски“ – Факултет по журналистика и масова комуникация

от ПРОФ. д-р ВЕСЕЛИНА ЙОРДАНОВА ВЪЛКАНОВА
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. Информация за конкурса

Конкурсът за професор в област на Висше образование 3. Социални, стопански и правни науки и в професионалното направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – Мултикултурализъм и медии е обявен с решение на Факултетния съвет на Факултета по журналистика и масова комуникация по предложение на Катедрата „История и теория на журналистиката“ (Протокол № 9) на 27 май 2022 г. и след решение на Академичния съвет на Софийския университет от 13 юли 2022 г. в съответствие с чл. 86, ал. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и чл. 29 „а“ от Закона за развитие на академичния състав в Република България. Конкурсът е обявен в бр. 61 на „Държавен Вестник“ от 2 август 2022 г.

Доц. д-р Светлозар Кирилов Иванов е единственият кандидат в конкурса, той е допуснат до участие в него с решение на комисия по допустимост, съгласно чл. 119 (2) на ПУРПНСЗАД на СУ.

Научното жури на свое заседание от 13 октомври 2022 г. провери съответствието на представените за участие в конкурса публикации и дейности с минималните национални изисквания и с допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ и излезе с решение за допускане на доц. Кирилов до участие в конкурса.

2. Обща оценка на кандидата

Г-н Светлозар Кирилов Иванов е магистър по социология и политология на СУ „Св. Кл. Охридски“, той е доктор по социология, удостоверение на ВАК № 27565 от 31.10.2001 г., със защитен дисертационен труд на тема „Ценностни дилеми в българската политическа преса (анализ на съдържанието на „Дума“ и „Демокрация“ по време на предизборните парламентарни кампании през 1990, 1994 и 1997 г.)“.

Доц. Кирилов има 34-годишен опит в научните изследвания и в преподаването – първоначално като научен сътрудник в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, от 1995 г. като главен асистент във Факултета по журналистика и масова комуникация, а от 2007 г. като доцент по Журналистика – свидетелство за научно звание на ВАК № 24334 от 18.06.2007 г.

Колегата е преминал обучение и специализации в Колежа по журналистика, Университет на Мериленд, САЩ; в Департамента по медиа, изкуства и дизайн, Уестминстърски университет, Лондон, Великобритания;

В Института по философия и социология, Полска академия на науките, Варшава; В Централноевропейския университет, Будапеща, Унгария.

Доц. д-р Светлозар Кирилов е признат специалист по социология, медиазнание, по мултикултурализъм, малцинства и медии. Наблюденията и анализът върху академичната дейност на доц. Кирилов показват преподавателски стремеж към високи стандарти на обучение и творческо развитие на студентите.

3. ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Колегата има в професионалната си биография дългогодишен преподавателски опит, свързан със Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ в бакалавърски, магистърски и докторски профрами на ФЖМК.

Доц. Кирилов е разработил 10 лекционни курса за бакалавърската и магистърската степен, както и във курса, които предлага на студенти от програмата „Еразъм“ – на английски език. Сред тях са: „Социология“, „Преходът и медии“, „Мултикултурализъм, малцинства и медии“, „Социология и медии“, „Миграция, мултикултурализъм и медии“, „Кино в медии“. Към това трябва да бъде отбелаян авторският курс за докторанти в докторската програма „Медии и комуникации“ – „Раса, етнос и религия в мултикултурното общество“.

Доц. Кирилов прилага в академичната си практика модерни форми на обучение и интерактивни методи на преподаване като част от учебния процес със студенти от различни специалности и курсове.

Доц. Кирилов е бил научен ръководител на 42 дипломанти, успешно защитили своите дипломни работи в бакалавърските и магистърски

програми на ФЖМК. Под научното ръководство на колегата успешно е защитил своя дисертационния си труд един докторант, двама докторанти са в процес на подготовка.

Доц. Кирилов е чел лекции на английски във Вроцлавския университет (Полша), Университета на Терамо (Италия), Университета на Леуварден (Нидерландия), Университета на Билбао (Испания) при преподавателска мобилност на програмата „Еразъм“, както и в Университета на Мериленд (САЩ), Университета на Уестминстър (Великобритания), Варшавския университет (Полша).

4. НАУЧНА ПРОДУКЦИЯ, ПОСТИЖЕНИЯ И ПРИНОСИ НА КАНДИДАТА

Доц. г-р Светлозар Кирилов е автор на две монографии, 36 статии в научни списания и периодика, 19 статии в сборници, участва в 6 научни проекти и в 16 национални и международни конференции.

Темите в научните публикации на доц. Кирилов са свързани с проблемите на интеркультурния диалог в мултикультурните общества, с ромите и афроамериканците и медииното им отразяване, с историята на киното, с пропагандата и дезинформацията, с информационната война. За академичните и изследователски постижения на доц. Кирилов свидетелстват многобройните цитирания в научни издания – доказателство за отзивка от изследванията и за оценката на резултатите от научната му работа.

В настоящия конкурс доц. Кирилов се представя с: 1 монография; 11 студии; 12 статии в научна периодика, в научни сборници и

продължаващи издания, от които 3 на английски език; 6 научни проекта; 12 участия в конференции.

Тук трябва да се отбележи научната и колегиална добросъвестност на доц. Кирилов и отличното впечатление, което прави ясното обособяване на публикациите за участие в конкурса от общия публикационен актив на кандидата. Всички публикации са по темата на настоящия конкурс и са свидетелство за последователното и пълноценno развитие на научното поле на доц. Кирилов.

Основният труд, депозиран за участие в настоящия конкурс – „ДИСКРИМИНИРАНИ ИЛИ САМИ ВИНОВНИ? Ромите в България и Чернокожите в САЩ“, е с обем 439 страници и е издаден през 2021 г. от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“.

Монографията впечатлява с богата систематика и с детайлните характеристики на културните особености на анализираната общност – стремеж към самоограничаване, ранни бракове и ранни раждания, колективистични нагласи, краткосрочна времева ориентация, неспазване принципите на макрообществото и гр., които авторът не разглежда единствено като етнокултура, а през призмата на културата на бедността. Този труд е резултат не просто от кабинетни проучвания, а на широкообхватни интервюта, на многогодишна теренна работа, на задълбочени наблюдения върху традиции, поведение, всекидневие в ромските махали.

Непременно трябва да бъде призната като приносна изведената и аргументирана съпоставка между ромите в България и чернокожите в САЩ – резултат на прецизни и задълбочени теренни проучвания у нас и в САЩ – в

ромските махали и гетата, за да бъде натрупан солиден корпус от емпиричен материал, който да даде възможност на автора за анализ, синтез, компаративен анализ, изводи и обобщения. Става дума за широк темпорален обхват – явленията, процесите, културите са разгледани в динамика през 10-годишният изследователски период. Широк е и географският обхват на изследваната общност – на терен са наблюдавани ромите в повече от 10 махали в различни градове на България.

Прави впечатление широтата на анализа, който доц. Кирилов предприема – той не е затворен единствено в съпоставките между ромите в България и афроамериканците в САЩ – само по себе си приносно и първо по рода си изследване, а дава по-разгърнат контекст на изследването чрез паралели и съпоставки с други малцинствени групи в света общество. Така авторът добавя нови ракурси и възможности за съпоставки и обобщения с турци, арменци, евреи и др. малцинства в България, а в САЩ – с латиноамериканските, азиатските и африканските имигранти.

Същностно приносни по темата на конкурса и по научното направление на доц. Кирилов са аргументираните и ясно изведените принципи на обективната журналистика по отношение на отразяването на проблематиките на малцинствените групи в обществото и по-специално в конфликтни и кризисни ситуации. Базирани на правилата на безпристрастно отразяване в медиите на расово, етнически, религиозно различните общности в медиите като етични стандарти на журналистиката, в монографията се обобщават редица казуси, при които е налице разминаване между факт и отразяване, като тази поредица от примери дава на автора основания да обобщи водещите принципи на етичното отразяване на подобни събития и конфликти, в това число проверката на фактите,

избягването на предразсъдъците, езика на омразата и „капана на самореализиращото се пророчество“. В допълнение, авторът анализира предпоставките за недостоверно представяне на информацията и фактите при конфликтни събития по темата.

Приносните моменти на хабилитационния труд са свързани с обобщенията и задълбочените анализи на изведените от доц. Кирилов проблеми на интеркултурния диалог в мултикултуралните общества, с критичните точки на хармоничното съществуване на обществата със значително разнообразни етнически, религиозни или расови общности, обобщенията и анализите върху тях – език на омразата, предразсъдъци, конкуренция за ресурси, ценностни различия, разминавания в норми и традиции. Нещо повече: труда по своята същност е първото комплексно проучване върху темата за интеркултурната комуникация в България и САЩ и важните съпоставки между тях; медийната рефлексия по темата, а изводите по комуникационните, социално-психологически и етно-културологични аспекти на научния проблем допринасят към няколко научни дисциплини.

С актуалността и иновативността си; със сериозното проучване на значителен обем специализирана научна литература, свързана с изследваните тематики; с многоаспектния анализ на сложни социални феномени и процеси – монографията е значимо постижение на автора.

Безспорното постижение на автора в научните трудове, предложени за участие в конкурса, е в подхода да гледа социалните конфликти, интеркултурната комуникация и интеграцията през: идеята за трите групи сред мнозинствата и малцинствата – през категориите на толерантните, умерените и крайните; през идеята за толерантността в концептуични

кръгове и през близостта в расово, етническо, религиозно, езиково отношение; както и през актуализираната интерпретация на понятията „ние-група“ и „те-група“. Ракурсът се оказва плодоносен и дава възможност да бъдат обобщени тенденции, социални трансформации и направени изводи, свързани не само с медийни политики, а с медийно влияние и социално управление.

Студиите и статиите на доц. Кирилов в научни сборници и специализирани продължаващи издания са посветени на актуални и важни проблематики, ракурси, терени на експертната за него зона – проблеми на журналистиката, свързани с интеркултурната комуникация, с проблемите на интеркултурния диалог в мултикултурните общества, с ромите и афроамериканците и медийното им отразяване, с историята на киното, с пропагандата и дезинформацията и др.

Несъмнено, статиите и студиите на доц. Кирилов допринасят за изследванията върху теорията и изследванията на масовата комуникация, извеждат тенденции, работят на базата на значителни наблюдения и емпирични масиви. Проучванията и систематизацията обобщават актуални проблематики, очертават професионални дефицити, позитивни и негативни феномени при конструирането на медийната публичност.

Извън всяко съмнение, както основният хабилитационен труд на доц. д-р Светлозар Кирилов, така и неговите статии и студии по темата допринасят не само към медийните изследвания, но и към интеграционните политики по отношение на ромите в обществените практики и политики.

Разгледани в съвкупност и с фокус към основния хабилитационен текст, научните текстове на доц. д-р Светлозар Кирилов демонстрират:

- Високи изследователска култура, капацитет за научно писане и ниво на интерпретация;
- широки познания по изследваните проблематики;
- сериозно проучване на значителни обеми специализирана научни източници, свързана с изследваните тематики;
- многоаспектен качествен анализ на емпирични масиви.

С това и с изтъкнатите вече приноси монографията, научните статии и студии, представени за участие в конкурса, са крачка напред в българското медиазнание.

5. РЕЦЕНЗЕНТСКА И ЕКСПЕРТНА ДЕЙНОСТ, УЧАСТИЕ В НАУЧНИ МРЕЖИ

Доц. Кирилов се утвърди като уважаван и ценен преподавател в полето на социологията, масмедиите и обществената комуникация. Той е търсен специалист за експертизи и консултации, бил е медиен експерт към Съвета на Европа през 2005–2008 г., участвал е в изработването на няколко от препоръките на Съвета на Европа в областта на медиите. Доц. Кирилов е член на Съюза на българските журналисти и на Българската социологическа асоциация.

Участията на доц. Кирилов в национални и международни научни организации, комисии и университетски органи са свидетелство както за трайните му научни интереси към избраното научно поле, така и за активното му включване в изследователски мрежи и в академичния живот на университета, факултета и камедратата, към които принадлежи.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На база на цялостния анализ на преподавателската и най-вече на научноизследователската дейност и постиженията на доц. Кирилов – единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по „Мултикултурализъм и медии“ в професионалното направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, обявен от Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, убедено смятам, че доц. д-р СВЕТЛОЗАР КИРИЛОВ ИВАНОВ напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Колегата има ясно изразени приноси в обогатяване на научния терен на науката за масовата комуникация, в изследванията и преподавателските дейности в областта на масмедиите и журналистиката. С преподавателската си работа със студенти от бакалавърските, магистърските и докторските програми на СУ „Св. Кл. Охридски“, с обучението на дипломанти и докторанти доц. Кирилов значително е съдействал за качественото професионално и тясно профилирано обучение на специалисти по масмеди и комуникация в експертния за него терен.

Високите резултати на научноизследователската и преподавателската дейност на доц. д-р Светлозар Кирилов ми дават основание да подкрепя нейната кандидатура и убедено да препоръчам на уважаемото научно жури да го избере за „професор“ по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – Мултикултурализъм и медии.

проф. д-р Веселина Вълканова

8.12.2022 г.